

економіки, або за виключенням тих галузей, де банк не планує здійснювати свою діяльність. Подальше порівняння оптимальної структури кредитного портфелю з його реальною структурою в конкретному банку дає можливість визначити відхилення та провести детальний аналіз їх причин.

Припустимо, що банк має однорідну структуру кредитного портфелю: будівництво – 33 відсотки, торгівля – 33 відсотки, транспорт – 33 відсотки і кредитує тільки ці 3 галузі. Порівняно з розрахунковою оптимальною структурою відхилення складають: будівництво – –3,1 відсотка (30,2 – 33,3), торгівля – + 15,1 відсотків (48,4 – 33,3), транспорт – –11,9 відсотка (21,4 – 33,3). Підвищений ризик несуть негативні відхилення в кредитуванні будівництва та транспорту. Наприклад, якщо в грошовому обчисленні банк вклав в кожну галузь по 100 млн. гривень, то негативне відхилення по будівництву склало б 3,1 млн. грн. (100x3,1 %), транспорту та зв'язку – 11,9 млн. грн. (100x 11,9 %). Сумарне негативне відхилення $3,1+11,9 = 14,0$ млн.грн.

Наступним кроком є визначення співвідношення цього сумарного відхилення до капіталу банку. Для цього слід визначити межу галузевого ризику відносно капіталу. Її орієнтиром можуть бути розрахунки по банківській системі в цілому. За трьома галузями, що аналізуються, структура кредитного портфелю банківської системи України на 1 вересня 2006 року була наступною: будівництво – 8910 млн. грн. (12,9 % від кредитів у ці три галузі), торгівля – 54309 млн. грн. (78,5 %), транспорт і зв'язок – 5918 млн. грн. (8,6 %). Відхилення складають: будівництво – 17,3 % (30,2 – 12,9), торгівля – –30,1 % (48,4 – 78,5), транспорт і зв'язок – 12,8 % (21,4 – 8,6). В торгівлі в грошовому вимірі відхилення складає

$54309 \times 30,1 \% = 16347$ млн. грн. Відносно банківського капіталу (42566 млн. грн. на 01.01.2006 р.) воно дорівнює 38,4 відсотка, що, на наш погляд, є завеликим і свідчить про підвищені ризики для банківського капіталу спрямування великих обсягів кредитних вкладень у торгівлю.

Банк може встановити граничні відхилення кредитів у певну галузь відносно капіталу банку як по банку в цілому, так і по окремих філіях в залежності від географії їх розташування та специфіки клієнттури з врахуванням прогнозів розвитку тієї чи іншої сфери економіки. Прикладом градації меж відхилень може бути наступна шкала: 0-10 % – ризик помірний, 10-20 % – середній, більше 20 % – високий галузевий ризик концентрації кредитних операцій комерційного банку.

Таким чином, визначення природи галузевих ризиків, їх апроксимація на структури кредитних портфелів банків може бути важливою складовою стратегії їх розвитку в контексті захисту банківського капіталу. Зі свого боку, Національний банк на основі досліджень рівнів галузевих ризиків може запровадити їх певні обмеження відносно обсягів регулятивного капіталу банку, в тому числі щодо кредитування населення, особливо на придбання імпортованих товарів, що ослаблює вітчизняне виробництво і фінансову систему України.

1. Дзюблюк О.В. Організація грошово-кредитних відносин суспільства в умовах ринкового реформування економіки. – К.: Поліграфкнига, 2000. – 512 с.; 2. Гальчинський А.С. Теорія грошей. – К.: Видавництво "Основи", 2001. – 410 с.; 3. Гроші та кредит. Підручник // Кол. авторів під кер. Савлука М.І. – К.: Вид-во КНЕУ. – 2006. – 740 с.; 4. Бюллетень НБУ. – 2007. – № 12.; 5. Матвієнко П.В. Розвиток грошово-кредитних відносин у трансформаційній економіці України. – К.: Наукова думка. – 2004. – 253 с.

Надійшла до редколегії 07.11.2007

Ю.Л. Субботович, канд. екон. наук, доц.,
Л.М. Демиденко, канд. екон. наук, доц.,
Г.В. Артамонова, канд. екон. наук, доц.

БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

В статті розглядаються актуальні питання реалізації бюджетної політики 2007 року.

The article is devoted of some aspects of forming Ukrainian fiscal policy.

За весь період розвитку фінансова наука запропонувала чимало теорій щодо бюджету і державних фінансів. І завжди на перше місце ставилася роль держави у процесах формування та використання бюджетних коштів. Держава розглядалася як суб'єкт, в якій кожна особистість захищає свої інтереси і трансформує їх у колективні рішення.

В умовах демократії рішення щодо бюджету приймаються в політичному процесі парламентських дебатов, коли політичні сили пропонують власні бюджетні програми. Тому необхідний певний рівень зрілості і компетентності суспільства, чи хоча б більшості учасників цього процесу щодо прийняття зважених рішень у фінансовій сфері. Популістські заходи владних структур можуть украй дестабілізувати фінансове становище у державі. Недоліки демократичного середовища мають значно менший негативний вплив на бюджетний процес, якщо у суспільстві є науково обґрунтована кінцева мета економічного розвитку.

У наукових колах України проблематика державних фінансів та бюджетної системи висвітлюється в працях вітчизняних вчених економістів: В.Л. Андрущенко, В.Д. Базилевича, В.І. Кравченка, О.П. Кириленко, А.І. Крисова-того, І.О. Луніної, І.О. Лютого, А.М. Соколовської, В.М. Федосова, І.Я. Чугунова, С.І. Юрія та інших.

Разом з тим на сьогодні залишається актуальним розробка і обґрунтування основних засад, цілей і завдань реалізації бюджетної політики в Україні, уточнення місця і ролі державного та місцевих бюджетів як інструментів вирішення соціально-економічних завдань.

Процес фінансової глобалізації висуває конкретні вимоги до національних урядів, насамперед до національної бюджетної політики, яка має бути спрямована на підвищення конкурентоспроможності держави та створення вигідних умов для ведення бізнесу, що може бути досягнуто за рахунок різноманітних чинників та інструментів.

Бюджетна політика держави – частина її економічної політики, яка здійснюється через прийняття законодавчих і нормативних актів, використання доходів та видатків бюджетів всіх рівнів, механізм функціонування бюджетної сфери та здійснення заходів державної та місцевої влади, котрі згідно із законодавством мають повноваження в бюджетній сфері відповідно до стратегічних і тактичних цілей державної соціально – економічної політики.

Важливість бюджетної політики визначається тим, що саме в ній відображена чітка взаємозалежність і первинність дії двох її складових – бюджетної системи та фінансових інститутів державної влади, які забезпечують її функціонування. Бюджетна політика в першу чергу передбачає визначення цілей і завдань, для вирішення яких використовуються фонди фінансових ре-

© Ю.Л. Субботович, Л.М. Демиденко, Г.В. Артамонова, 2008

курсів які знаходяться у розпорядженні уряду та системи державних фінансових органів.

Бюджет 2007 року є важливим кроком реалізації програм соціально-економічного розвитку країни щодо забезпечення стабільного економічного розвитку, конкурентоспроможності національних виробників і добробуту громадян. Досить вчасним та необхідним було затвердження Державної програми економічно-соціального розвитку України на 2007 рік, розробка Концепції реформування міжбюджетних відносин в Україні, оприлюднення проекту Податкового Кодексу. В процесі обговорення знаходиться Державна програма підвищення конкурентоспроможності України та стратегічна програма економічного розвитку України на 2007-2011 роки "Єдність, конкурентоспроможність, нова якість життя". Прийняття зазначених вище документів дозволить сподіватися на комплексність дій і позитивні зрушення у соціально-економічному просторі України.

Розглядаючи особливості бюджету 2007 року з точки зору впливу на соціально-економічні процеси зазначимо: бюджет 2007 року – дефіцитний, перевищення видатків над доходами планується у сумі 15 млрд. 715 млн. грн. порівняно із 12 млрд. 909 млн. грн. у 2006 році. (Доходи Державного бюджету 2007 року, згідно закону, встановлено в сумі 147 млрд. 888 млн. грн., у тому числі доходи загального фонду – 116 млрд. 176 млн. грн., доходи спеціального фонду – 31 млрд. 711 млн. грн., а видатки держбюджету затверджено у сумі 161 млрд. 819 млн. грн., в тому числі видатки загального фонду держбюджету і сумі 130 млрд. 090 млн. грн., видатки спеціального фонду – 31 млрд. 729 млн. грн.). У відсотковому співвідношенні частка дефіциту бюджету країни до валового внутрішнього продукту майже не змінилася відповідно 2,65 % у 2007 році та 2,58 % у 2006 році [1]. Отже, у новому бюджеті зберігається тенденція попередніх років, а саме – незбалансованість бюджету.

Джерела фінансування бюджетного дефіциту у 2007 році чітко розмежовані та визначені, однак, плановий показник надходжень від приватизації як одного з важливого джерела покриття дефіциту бюджету на рівні 10,588 млрд. грн. (для порівняння у 2006 році вказаний показник був запланований у сумі 2,12 млрд. грн.) є достатньо оптимістичним, пригадуючи невиконання планів приватизації у попередніх періодах. Разом з тим, у бюджеті відсутні кроки щодо спрямування більшої частини коштів, отриманих від приватизації підприємств, на розвиток територій, де вони розташовані.

З огляду на важливість переходу від перерозподільного принципу в державній регіональній політиці до політики розвитку з урахуванням специфіки та потенціалу кожного регіону у бюджетній політиці поточного року зроблені певні кроки. Проте, значного прориву в сфері фінансового забезпечення реалізації регіональної політики не відбулося – величина дотацій вирівнювання у 2007 році порівняно із 2006 роком зросла недостатньо і склала 18 млрд. 582 млн. грн., у 2006 році 17 млрд. 037 млн. грн. Разом з тим, суттєво зросла сума субвенцій загального та спеціального фондів з державного бюджету місцевим бюджетам і, зокрема, статтею 45 Закону України "Про Державний бюджет України на 2007 рік" затверджено субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам для стимулювання розвитку регіонів, у тому числі депресивних територій, в сумі 100.000 тис. гривень, яка спрямовується на заходи щодо комплексного розв'язання проблем регіонів та забезпечення їх сталого розвитку. При цьому, за Кабінетом Міністрів України закріплюється можливість здійснювати протягом 2007 року перерозподіл загального обсягу субвенції, затвердженого місцевим бюджетам з Державного

бюджету України на надання пільг, субсидій та допомоги населенню, між їх видами, виходячи з фактично нарахованих обсягів відповідних пільг та субсидій населенню, та перерозподіл обсягів субвенцій з Державного бюджету України між місцевими бюджетами, виходячи з фактично нарахованих обсягів відповідних пільг, субсидій та допомоги населенню.

Достатньо обґрунтованим з точки зору реалізації регіональної політики є новий порядок визначення додаткових дотацій на вирівнювання фінансової забезпеченості місцевих бюджетів у сумі 3 відсотків від загального обсягу дотації вирівнювання з Державного бюджету України місцевим бюджетам. Її розподіл між бюджетом Автономної Республіки Крим, обласним бюджетом, бюджетами міст республіканського Автономної Республіки Крим і обласного значення та бюджетами районів здійснюється у таких пропорціях відповідно: не більш як 25 відсотків – для бюджету Автономної Республіки Крим, обласного бюджету та не менш як 75 відсотків – для бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим і обласного значення та бюджетів районів. У 2007 році Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним державним адміністраціям надано право здійснювати розподіл додаткової дотації на вирівнювання фінансової забезпеченості місцевих бюджетів з урахуванням особливостей депресивних та гірських територій і тих, що мають низький показник чисельності населення і розгалужену мережу бюджетних установ. Всі вказані заходи є важливими, але недостатніми кроками для реалізації політики розвитку регіонів в Україні.

Вибір моделі формування місцевих бюджетів та міжбюджетних відносин завжди є політичним компромісом між використанням двох теоретичних принципів забезпечення місцевих бюджетів фінансовими ресурсами- принципу фіскальної справедливості та принципу вирівнювання фінансових можливостей [2,5].

Бюджет цього року відзначається збільшенням питомої ваги місцевих бюджетів у структурі витрат зведеного бюджету (2005 рік – 35 %, 2006 – 41 %, 2007 – 45 %), але цей показник поки що є недостатнім і не відповідає проголошеному напрямку децентралізації фінансових ресурсів- майже 55 % коштів залишається у державному бюджеті.

Не знайшло свого втілення реформування міжбюджетних відносин між центром і регіонами на принципах уточнення і розмежування їхніх прибуткових та видаткових повноважень; закріплення за кожним територіальним бюджетом необхідних для розвитку джерел доходів. Бюджет 2007 року порівняно із минулорічним бюджетом фактично не змінює структуру джерел доходів та напрямки використання коштів місцевих бюджетів різних рівнів (статті 42, 59 Закону України "Про Державний бюджет на 2007 рік").

Забезпечення стабільного функціонування фінансової системи, поліпшення ринкових інституцій та краще реагування на проблеми соціального захисту населення в умовах трансформаційного періоду в Україні зумовлює необхідність надання більших повноважень органам місцевого самоврядування щодо власної цінової та тарифної політики в комунальній сфері в контексті пошуку шляхів поповнення доходної частини місцевих бюджетів.

У 2007 році відбулося суттєве підвищення цін на послуги житлово-комунальних підприємств, а якість комунальних послуг не забезпечена. І мова зовсім не йде про більш ефективне використання житлово-комунальним господарством природних, фінансових, трудових ресурсів. Існуюча система формування тарифів на послуги електро-, газо-, водо-, тепlopостачання після їх перегляду в бік зростання буде тільки посилювати роз-

рив між бідними та багатими, тому що далеко не всі, хто дійсно потребує допомоги на оплату житлово-комунальних послуг, зможуть одержати субсидію з бюджету.

У бюджеті 2007 року, зокрема, у Додатку №5 до Закону України "Про Державний бюджет України на 2007 рік" здійснено розподіл видатків на централізовані заходи і програми на 2007 рік між адміністративно-територіальними одиницями, всього на суму 2196574 тис.грн. Вказані кошти підуть на програми інформатизації навчальних закладів, видання та придбання підручників, імунопрофілактику, закупівлю обладнання для закладів охорони здоров'я, забезпечення медичних заходів по боротьбі з туберкульозом, профілактики та лікування СНІДУ, лікування онкологічних хворих, оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Щодо встановлення критеріїв прозорості використання коштів бюджету, відповідальність органів влади за своєчасне і точне виконання бюджету з дотриманням вимог прозорості та відкритості. У бюджеті 2007 критерії прозорості встановлені так і не були, положення щодо відповідальності за точне виконання бюджету знайшло своє втілення у законі про бюджет, яким встановлено, що допущення нецільового використання бюджетних коштів у поточному чи минулих роках має наслідком:

- ✓ для розпорядників бюджетних коштів – зменшення асигнувань цим розпорядникам на суму коштів, що витрачені не за цільовим призначенням;

- ✓ для одержувачів бюджетних коштів – повернення коштів у сумі, що витрачена не за цільовим призначенням, у дохід відповідних бюджетів.

Порядок зменшення асигнувань та повернення бюджетних коштів до відповідних бюджетів визначається Кабінетом Міністрів України.

Бюджет-2007 містить статтю про наслідки для розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів допущення нецільового використання бюджетних коштів у поточному чи минулих роках. Але вказане положення Закону України "Про Державний бюджет України на 2007 рік" не охоплює всієї сфери необхідного державного та громадського контролю за використанням бюджетних коштів. Зокрема, поки що не впроваджено міжнародні стандарти прозорості бюджетного процесу та звітності про результати виконання бюджету, забезпечення їх доступності для суспільства та інвесторів; Необхідним є публічне представлення звітів про витрачання коштів державного та місцевих бюджетів, коштів Пенсійного фонду, інших фондів державного соціального страхування, тощо. Затвердження показників результативності бюджетних програм кожного розпорядника коштів та запровадження практики публічного звітування про їх виконання та досягнення цілей; встановлення дієвого контролю за проведенням усіх розрахунків і виплат з бюджету виключно у грошовій формі; забезпечення погашення зобов'язань перед державним бюджетом за наданими та своєчасно непогашеними кредитами, зокрема тими, що надані під гарантію Кабінету Міністрів.

Новим у бюджеті є запровадження механізму стимулювання підприємств до реалізації інноваційних та інвестиційних проектів за допомогою здешевлення банківських кредитів. Це стосується проектів з упровадження передових технологій, які реалізуються у промисловості, зокрема, технологічними парками. Обсяг видатків на вказану мету планується на рівні 144,5 млн. грн. З метою стимулювання реалізації інвестиційних проектів суб'єктами господарювання, і в першу чергу впровадження передових енергозберігаючих технологій з виробництва альтернативних джерел палива, у Держбюджеті-2007

передбачено 767,4 млн. грн. для пільгового кредитування вказаних напрямів грошових вкладень.

Разом з тим, у поточному бюджеті не вдалося реалізувати інвестиційно-інноваційної моделі розвитку. В цілому, на інвестиційну діяльність у бюджеті 2007 року закладено приблизно 22 %, що майже відповідає рівню 2006 року. З одного боку, видатки інноваційно-інвестиційного спрямування бюджету складають значну суму – до 26,7 млрд. грн., що майже на 50 % більше суми, затвердженої у 2006 році. Однак, переважно, передбачено спрямовувати бюджетні кошти на розвиток житлово-комунального господарства – 2,3 млрд. грн. та на державну підтримку розвитку агропромислового комплексу – 11,17 млрд.грн., що не може свідчити про зміщення акцентів бюджетної політики на відновлення економічного зростання та створення підґрунтя для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товарів на міжнародних ринках.

Бюджет – 2007 зберігає тенденцію щодо надання субвенцій у житлово-комунальне господарство країни, яке потребує значних фінансових ресурсів на здійснення його реформування, проте у порядку виділення цих субвенцій відсутній комплексний підхід до вирішення проблеми. Іншими словами, замість реформи має місце проста підтримка житлово-комунального господарства на рівні простого виживання галузі, що ніяк не стимулює зниження ресурсовитратності та покращання якості послуг.

Дуже спірним та економічно необґрунтованим, на нашу думку, було відновлення податкових пільг для технопарків, територій пріоритетного розвитку, вільних економічних зон. З одного боку, це дасть змогу Україні виконати порушені у 2004-му році (через відміну особливого статусу цих зон) обов'язки перед інвесторами, які чесно вклали кошти у створення і розвиток підприємств у цих зонах. Але, з іншого боку, без суттєвих змін у механізмах їх функціонування та порядку регулювання та контролю, ці зони можуть знову, як і у недавньому минулому, перетворитися на "чорні діри" для ухилення від сплати податків, замість реалізації свого основного призначення.

Окремі кроки в бюджеті 2007 зроблені щодо фінансової підтримки найнезахищеніших та найбідніших верств населення. У поточному році видатки на соціальний захист інвалідів зросли порівняно з 2006 роком майже в 1,7 рази і становлять 782 млн. грн. Також підвищено видатки на державну соціальну допомогу інвалідам із дитинства та дітям-інвалідам на 884,7 млн. грн.; на надання допомоги сім'ям із дітьми, малозабезпеченим сім'ям на 5,2 млрд. грн.; збільшуються виплати самотнім матерям у 3 рази, з 10 до 30 % прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку. Майже на чверть зростають видатки на соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на 50 % підвищуються видатки на компенсацію сім'ям із дітьми та на безплатне харчування дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Збільшено видатки на надання пільг і субсидій населенню в оплаті за спожиті житлово-комунальні послуги в 1,8 рази. Водночас розмір разової допомоги при народженні дитини не змінився і залишився 8500 грн., при цьому видатки за вказаним напрямком збільшено в 3,4 рази.

Обсяг видатків у бюджеті 2007 року на державні програми соціального захисту та соціального забезпечення збільшився, проте тільки з наступного року пропонується надання державної допомоги з урахуванням матеріального стану сім'ї. У бюджеті не передбачено гідної фінансової підтримки сімей, які виховуватимуть сиріт та безпритульних.

Важливою складовою бюджетної політики є запровадження середньострокового бюджетного планування

на основі бюджетної стратегії Уряду та стратегічних планів головних розпорядників бюджетних коштів; повномасштабне впровадження програмно-цільового методу складання і виконання державного та місцевих бюджетів, виділення бюджетних призначень і використання бюджетних коштів з метою досягнення конкретних результатів. Проте політична нестабільність, що спостерігалася протягом двох бюджетних років – виборів Президента і парламенту (2004, 2005 роки) та післявиборчий етап (2006 та 2007 роки), часті зміни у структурах влади об'єктивно не сприяли визначенню єдиної, науково обґрунтованої бюджетної стратегії на середньострокову та довгострокову перспективу, а тому завдання, які здійснюються органами державної та місцевої влади останніми роками, відбивають лише окремі тактичні рішення того чи іншого уряду в бюджетному процесі.

В Україні склалася негативна практика прийняття нового бюджету, який суттєво корегує привила гри для платників податків без попередження, широкого обговорення, обґрунтування доцільності та кінцевої мети перетворень, що негативно позначається на фінансовому стані підприємств, матеріальному забезпеченні громадян, інвестиційному кліматі.

Бюджет-2007 не позбавлений цього недоліку, хоча цього разу зроблено спробу відокремити зміни податкового законодавства від самого бюджету через підготовку окремого закону "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань оподаткування". Це можна вважати першим кроком, хоча довгоочікувана податкова стабільність може бути реально впроваджена лише після прийняття Податкового кодексу.

На нашу думку, можливість проводити швидкі, кардинальні податкові зміни не повинні бути закладені у статтях закону України про державний бюджет. Це порушення бюджетних принципів, тому що неправомірно здійснювати регулювання податкових норм та порядок формування та використання коштів фондів загальнообов'язкового соціального страхування у бюджетному законодавстві.

В сфері податкової політики проголошувалася необхідність зменшення ставки податків з одночасним розширенням бази оподаткування. Фактично у 2007 році ставки податків не зменшилися, а база оподаткування розширилася, зокрема щодо податку з доходів фізичних осіб.

Бюджет поточного року практично не зменшує фіскальне навантаження на суб'єктів господарювання, ви-

ключенням стало лише послаблення для державних підприємств та підприємств із державною часткою власності, які довгий час перераховували до бюджету 50 % одержаного прибутку, у 2007 році вони будуть віддавати 15 %. Передбачається, що зменшення суми вилучених обігових коштів позитивно вплине на темпи модернізації та оновлення основних фондів державних підприємств. Зменшення ставки збору з купівлі-продажу валюти з 1,3 до 1 % також не є підтвердженням зміни загальних тенденцій в оподаткуванні. В бюджеті-2007 суттєво знижено ставку збору на соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності для роботодавців з 2,9 до 1,5 %, але водночас збільшено розмір внеску до Пенсійного фонду з 31,8 до 33,2 %.

Система податкових пільг для фізичних осіб в Україні вкрай недосконала. Починаючи з 1.01.2007 звичайна соціальна пільга, яка являє собою величину, на яку зменшується сума оподаткованого доходу при розрахунку податку з заробітної плати (сьогодні величина соціальної пільги складає 50 % мінімальної заробітної плати на 1.01.2007, тобто 200 грн.), не покращує життя незахищених верств населення. Адже умовою надання соціальної пільги є розмір заробітної плати особи, що не перевищує 740 грн. Це означає, що одинока мати, яка самостійно виховує дитину, або особа, що виховує трьох і більше дітей і одержує на місяць 800 грн. не має права на соціальну пільгу, тож, має платити податок з доходу в повному обсязі.

Таким чином, в бюджеті-2007 про зменшення податкового навантаження не йдеться. Безперечно, частина вказаних вище податкових змін була доречною та необхідною, проте в контексті національних інтересів стабільного розвитку економіки податкове та бюджетне регулювання повинні здійснюватися паралельно, а не бути взаємовиключними; податки мають бути стабільними, а не змінюватися з кожним прийняттям нового бюджету чи поправок до нього. Крім цього, податки мають стимулювати модернізацію підприємств, впровадження інновацій та підвищення конкурентоспроможності бізнесу у країні.

1. Закон України "Про Державний бюджет на 2007 рік 2. Луніна І.О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин. – К.: Наукова думка, 2006, 432 с.

Надійшла до редколегії 12.11.2007

О.В. Чеберяко, канд. екон. наук, доц.,
Т.А. Коляда, канд. екон. наук, доц.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ СТРАХОВИКА: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У статті висвітлюється особливості формування доходів страховика від основної діяльності, інвестиційної діяльності та інших операцій та оподаткування податком на прибуток страхової діяльності як операцій особливого виду.

In the article lights up the feature of forming of profits of insurer from basic activity, investment activity and other operations and taxation an income tax insurance activity as operations of the special kind.

Страхова діяльність належить до сфери фінансових послуг. Предметом безпосередньої діяльності страховика може бути лише страхування, перестраховування та фінансова діяльність, пов'язана з формуванням, розміщенням страхових резервів та управлінням ними [1, ст.353].

Страхова діяльність також є особливим видом діяльності, оскільки:

✓ страхові компанії реалізують на ринку особливий товар – страховий захист, за що отримують певну пла-

ту. Тобто страховик спочатку акумулює кошти (створює страховий фонд), які надходять від страхувальника, а лише потім зазнає витрат, пов'язаних з компенсацією збитків за укладеними договорами страхування, тобто існує розрив в часі між моментом одержання доходів і моментом надання страхової послуги;

✓ страхові компанії мають свої особливі доходи, які формуються за рахунок страхових внесків, а також доходів від інвестування коштів страхових резервів;